

7. klass

Maailm keskajal (476–1492)

Teema läbimisel õpilane:

- iseloomustab läänikorda, feodaalset hierarhiat, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust, talupoegade ja feodaalide elulaadi, kiriku osa keskaja ühiskonnas
- 128 kultuuripärandi säilitajana ja maailmapildi kujundajana; teab, kuhu tekkisid keskaegsed linnad; iseloomustab keskaegse linna eluolu;
- iseloomustab Frangi riigi osatähtsust varakeskaegses ühiskonnas ja Frangi riigijagunemist;
- iseloomustab araabia kultuuri ja selle mõju Euroopale, näitab kaardil araablastevallutusi; kirjeldab viikingite elu, nimetab ja näitab kaardil nende retkede põhisuundi;
- toob esile ristsõdade eesmärgid ja tulemused;
- nimetab Eesti muinasmaakondi ning suuremaid linnuseid, iseloomustab eestlaste eluolu muinasaja lõpul, Eesti ristiusustamist ja muistset vabadusvõitlust;
- teab, kuidas kujunes Bütsantsi riik ning tekkis Vana-Vene riik; seletab ja kasutab kontekstis mõisteid paavst, patriarh, piiskop, preester, munk, nunn, senjäär, vasall, feodaal, pärisori, Inglise parlament, raad, tsunft, gild, Hansa Liit, Mõõgavendade Ordu, Liivi Ordu, romaani stiil, gooti stiil, koraan, mošee, Meka;
- teab, kes olid järgmised isikud ja iseloomustab nende tegevust: Karl Suur, Justinianus I, Muhamed.

Õppesisu

Kohustuslikud teemad: Keskaja koht maailma ajaloos: keskaja ühiskonna üldiseloomustus, periodiseering, ühiskonnakorraldus, läänikord, eluolu ja maailmapilt. Kirik ja kultuur keskajal: ristiusuõpetuse alused, kiriku osa ühiskonnas, ristsõjad, keskaja ülikoolid ja teadus, romaani ja gootistiil. Frangi riik: Frangi riigi teke, riik Karl Suure ajal, Frangi riigi jagunemine, kolmtuumikala: Itaalia, Prantsusmaa ja Saksamaa. Araablased: Araabia ühiskond, Muhamed. Islam, araabia kultuur ja selle mõju Euroopale. Bütsants: Bütsantsi tugevuse põhjused, Justinianus I. Vana-Vene riigi teke. Linnad ja kaubandus: linnade teke ja eluolu, hansakaubandus Põhja-Euroopas, tsunftikord, linnade valitsemine. Põhja-Euroopa ja Eesti: Skandinaavia eluviis ja ühiskond, viikingite retked. Eesti keskajal: eluolu muinasaja lõpus, muinasmaakonnad, muistne vabadusvõitlus ja ristiusustamine, ühiskonna struktuur. Valitsemine.

Liivi ordu. Linnad. Keskaja ühiskond Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaanaitel: Saksa-Rooma keisririik, parlamendi kujunemine Inglismaal, Prantsusmaa ühendamine, eluolu keskajal.

Süvendavad/laiendavad teemad:

Keskaja ajaloo allikad: kroonikad ja ürikud. Keskaja probleem väljaspool Euroopat. Ristusükirik: ristiusu levik, kirikuinstitutsioonid, paavstivõimu tugevnemine, Innocentius III, ketserid ja inkvisitsioon, Ida-Lääne kiriku vastuolu, vaimulikud rüütliordud, eremiidid, Püha Antonius. Rüütli- ja talurahvakultuur. Karolingide renessanss. Araabiakalifaat. Ida-Rooma eriseisundbarbarite ekspansiooni ajal, ristiusk Bütsantsis, Bütsantsi kultuuri- ja teadussaavutused, Bütsantsi võitlus naabritega. Ketserlikud liikumised. Muistsete skandinaavlaste maailmapilt ja jumalad, viikingid ja Ameerika avastamine. Jüriöö ülestõus. Keskaja lõpp Euroopas: Saksamaa killustatus, tugev kuningavõim Inglismaal, 100-aastane sõda.

Maailm varauusajal (1492–1600)

Teema läbimisel õpilane:

- teab, kuidas mõjutasid varauusaegset ühiskonda maadeavastused, tehnoloogia areng ja reformatsioon; • iseloomustab Eesti arengut 16. sajandil, majanduse ja linnade arengut ning reformatsiooni mõju;
- 129 • seletab Liivi sõja põhjusi ja tagajärgi;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid maadeavastused, reformatsioon, protestandid, luteri usk, renessanss, humanism; • teab, kes olid järgmised isikud ja iseloomustab nende tegevust: Kolumbus, Martin Luther, Leonardo da Vinci.

Õppesisu

Kohustuslikud teemad:

Ühiskond varauusajal: uue maailmapildi kujunemine, tehnoloogia areng, majanduslikud suhted, humanism, kujutav kunst, Leonardo da Vinci. Suured maadeavastused ja koloniaalvallutused: Indiasse viiva mereteede avastamine, Ameerika avastamine, esimene ümbermaailmareis, koloniaalvallutused, maadeavastuste tähendus Euroopale ja Euroopa mõjuavastatud maades.

Reformatsioon: reformatsioon Saksamaal ja Šveitsis. Martin Luther. Vastureformatsioon ja katoliku kiriku uuenemine, jesuiitide ordu, ususõjad Euroopas. Eesti 16. sajandil: reformatsioon, haldusjaotus ja linnad, Liivi sõja põhjused ja tagajärjed, jesuiidid Eestis.

8. klass

8. klassi lõpetaja õpitulemused

- mõistab eesti keele tähtsust rahvuskultuuris ning hea keeleoskuse vajalikkust;
- tuleb toime eesti kirjakeelega isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides

Maailm 1600–1815

Teema läbimisel õpilane:

- teab, mis muutused toimusid Rootsi ja Vene ajal Eesti võimukorralduses, talurahvaelus, hariduses ja kultuuris ning mis olid Põhjasõja tagajärjed Eestile;
- iseloomustab valitsemiskorralduse muutusi uusajal: seisuslik riik, absolutism, valgustatud absolutism, parlamentarism;
- selgitab Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide põhjusi, tagajärgi ja mõju;• toob esile ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel ning saab aru, mille poolest need erinevad;
- teab, mis muutused toimusid Euroopa poliitilisel kaardil Vestfaali rahu ning Viinikongressi tulemusena, ning näitab neid kaardil;
- teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid, ja iseloomustab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust;
- iseloomustab baroki ja klassitsismi põhijooni;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid valgustus, reform, revolutsioon, restauratsioon, absolutism, parlamentarism;
- teab, kes olid järgmised isikud ja iseloomustab nende tegevust: Napoleon, Louis XIV, Peeter I, Voltaire.

Õppesisu

Kohustuslikud teemad:

Uusaja ühiskonna põhijooned Euroopas: absolutismi kujunemine, Louis XIV, valgustusfilosoofia, Inglise kodusõda ja restauratsioon, Inglismaa ja Prantsusmaa, 18. sajandi valgustatud absolutism Preisimaa näitel, Friedrich II. Eesti Rootsi ja Veneriigi koosseisus: valitsemine: keskvõim ja aadli omavalitsus, Balti erikord, Põhjasõda, Peeter I, Eestitalurahvas 17. ja 18. sajandil, muutused majanduses ja poliitikas, vaimuelu (religioon, 130haridus, kirjasõna). USA iseseisvumine: Iseseisvussõda, USA riiklik korraldus. Prantsuserivolutsioon ja Napoleoni ajastu: Prantsuse revolutsiooni põhjused ja kulg, jakobiinidediktatuur, Napoleoni keisririik ja reformid, revolutsiooni mõju eluolule ja

kultuurile, Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade tähtsus Euroopa ajaloos. Kultuur: barokk, klassitsism.

Süvendavad/laiendavad teemad:

Valgustatud absolutism Venemaa näitel (Katariina II), Joseph II ja Austria. Euroopa 17. ja 18. sajandi sõdades. Eesti 17.-18. sajandil: halduskorraldus, keskviimu tugevnemine Karl XI ja Katariina II ajal, teised rahvusrühmad Eestis. Inglise kolooniad Põhja-Ameerikas. Napoleonigaeg: koalitsioonisõjad ning 1812. aasta Vene-Prantsuse sõda.

Maailm 1815–1918

Teema läbimisel õpilane:

- näitab kaardil Esimeses maailmasõjas osalenud riikide liite;• iseloomustab rahvuslikku liikumist Eestis ja Euroopas;• selgitab Eesti iseseisvumist;
- teab Esimese maailmasõja põhjusi ja tagajärgi;
- iseloomustab 19. sajandi ja 20. sajandi alguse peamisi kultuurisaavutusi;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid rahvusriik, monopol, linnastumine, rahvuslikliikumine, venestamine, autonoomia, Antant, Kolmikliit, liberalism, konservatism, sotsialism.

Õppesisu

Kohustuslikud teemad:

Industriaalühiskonna kujunemine: tööstuslik pööre, vabrikutootmine, linnastumine, industriaalühiskonna sotsiaalne pale, 19. sajandi poliitilised õpetused. Rahvuslus ja rahvusriigid: rahvusluse tõus Euroopas, rahvusriigi loomine Saksamaa näitel, Saksa keisririik. Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul : Vene impeeriumi äärealade poliitika, talurahvaseadused, rahvuslik ärkamine, selle eeldused, liidrid ja üritused, venestusaeg, 1905.aasta revolutsiooni tagajärjed. Esimene maailmasõda: uue jõudude vahekorra kujunemine Euroopas, sõja põhjused, kulg ja tagajärjed, Compiègne'i vaherahu, 1917. aastarevolutsioonid Venemaal ja Eestis maailmasõja mõju Eestile, Eesti iseseisvumine : autonoomiast

Vabadussõjani. Kultuur 19. sajandil ja 20. sajandi algul: eluolu, ajakirjandus, seltsiliikumine.

Süvendavad/laiendavad teemad:

Tehnilised leiutised 18. –19. saj. Uusaja majandusõpetused.

Koloniaalimpeeriumide rajamine. Maailmamajanduse kujunemine.

Rahvuslik vabadusliikumine Itaalias. Põhja-Ameerika 19. sajandil.

Inglismaa ja Prantsusmaa 19. sajandil. Venemaa 19. sajandil. Eesti

19.saj.: usuvahetusliikumine ja väljarändamine, seltsiliikumine.

Kultuur 19. sajandil ja 20.sajandi algul: kunst, muusika, teater, kirjandus, teadus ja tehnika.

9. klass

Maailm kahe maailmasõja vahel 1918–1939

Teema läbimisel õpilane:

- näitab kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud muutusi (Versailles´ süsteem);
- toob esile rahvusvahelise olukorra teravnemise põhjusi 1930. aastail;
- iseloomustab ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda;
- iseloomustab ning võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi 131aastail ja vaikival ajastul;
- iseloomustab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis ning maailmas, nimetab uusikultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, ideoloogia, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, repressioon, Rahvaste Liit, Versailles´ süsteem, vaikiv ajastu, parlamentarism, Tartu rahu;
- teab, kes olid järgmised isikud ja iseloomustab nende tegevust: Jossif Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt, Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson

Õppesisu

Kohustuslikud teemad:

Rahvusvaheline olukord: Pariisi rahukonverents, poliitiline kaart pärast Esimest maailmasõda,

Rahvasteliidu tegevus ja mõju, sõjakollete kujunemine Aasias ja Euroopas.

Maailmamajandus: ülemaailmse majanduskriisi põhjused, olemus ja tagajärjed. Demokraatia ja diktatuurid 1920.–1930. aastail: demokraatia ja diktatuuri põhijooned, demokraatia Ameerika Ühendriikide näitel, autoritarism Itaalia näitel, totalitarism NSV Liidu ja Saksamaa näitel. Eesti Vabariik: Vabadussõda, Asutav Kogu: maareform ja põhiseadus, demokraatlikuparlamentarismi aastad, vaikiv ajastu, majandus, kultuur ja eluolu, välispoliitika. Kultuur ja eluolu kahe maailmasõja vahel: uued kultuurinähtused, teadus, tehnika areng: aatomiuuringud, auto ja lennuk, raadio, kino ja film, kirjandus ja kunst, uued propagandavahendid.

Süvendavad/laiendavad teemad:

Rahvusvahelised suhted 1930. aastail: Saksamaa taasrelvastumine, Berliini-Rooma telg, Antikominterni pakt, kodusõda Hispaanias. Majanduskriisi mõju erinevatele riikidele. Demokraatia laienemine, demokraatlikud ja mittedemokraatlikud liikumised, demokraatia Suurbritannia ja Prantsusmaa näitel. Diktatuuririikide vägivallapoliitika: näljahäda Ukrainas, repressioonid, rassipoliitika Saksamaal. Eesti Vabariik: 1. detsember 1924, Eesti Vabariigi poliitika K. Päts, J. Tõnisson, A. Larka, J. Laidoner, J. Poska, Eesti Vabariigi põhiseadused, Balti Liit. Kultuur ja eluolu kahe maailmasõja vahel: mood, muusika, tants, kirjandus ja kunst, naine ja ühiskondlik elu, propaganda.

Teine maailmasõda 1939–1945

Teema läbimisel õpilane:

- näitab kaardil Teise maailmasõja sõjategevust Idarindel, Läänerindel, Vaiksel ookeanil ja Põhja-Aafrikas ning muudatusi Teise maailmasõja järel;
- iseloomustab, milline oli rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel, ja toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjusi;
- selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos;• iseloomustab Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist;
- teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda, toob esile Teise maailmasõjatulemused ning tagajärjed;
- teab, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ja mis riikidest moodustus Hitlerivastane koalitsioon;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid MRP, holokaust, küüditamine, baaside leping, okupatsioon, Atlandi Harta, ÜRO.

Õppesisu

Kohustuslikud teemad

Rahvusvaheline olukord: lääneriikide järeleandmised Saksamaale. München. MRP. Sõjategevuse üldiseloostus: sõja algus ja lõpp, sõdivad pooled, rinded, holokaust, ÜROasutamine. Eesti Teise maailmasõja ajal: baaside ajastu, iseseisvuse kaotamine, juuniküüditamine, sõjategevus Eesti territooriumil, Nõukogude ja Saksa okupatsioonid. Süvendavad/laiendavad teemad Lepituspoliitika/rahustamispoliitika ja selle mõju. Anschluss. Teine maailmasõda: Saksamaaja NSV Liidu kallaletung Poolale. Katõn. Talvesõda. Sõjategevus Euroopas ja NSV Liiduterritooriumil. Saksamaa ja Jaapani kapituleerumine. Tuumarelv kasutamine USA poolt. Hitleri-vastase koalitsiooni kujunemine, Atlandi Harta, Ühinenud Rahvaste deklaratsioon. Teherani, Jalta ja Potsdami konverentsid. F. D. Roosevelt, J. Stalin, W. Churchill. Eestlased Saksa ja Nõukogude sõjaväes, soomepoisid, iseseisvuse taastamise katse, massiline pagemine Eestist.

Maailm pärast Teist maailmasõda 1945–2000

Teema läbimisel õpilane:

- iseloomustab külma sõja kujunemist ja olemust, toob esile selle avaldumise valdkonnad ja vormid;
- näitab kaardil olulisemaid külma sõja aegseid kriisikoldeid ja muutusi maailmapoliitilisel kaardil 1990. aastail;
- iseloomustab tööstusriikide arengut USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel;
- iseloomustab kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel ning Eesti arengut NSV Liidu koosseisus;
- toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed;
- analüüsib Eesti iseseisvumise taastamist ja Eesti Vabariigi arengut;
- iseloomustab kultuuri ja eluolu 20. sajandil;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid perestroika, glasnost, külm sõda, kriisikolle, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, plaanimajandus, massirepressioon, Atlandi Harta, Euroopa Liit, NATO, Balti kett, laulev revolutsioon;
- teab, kes olid järgmised isikud, ja iseloomustab nende tegevust: Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar, Mart Laar.

Õppesisu

Kohustuslikud teemad

Külm sõda: külma sõja põhijooned ja avaldumisvormid, kahepooluselise maailmakujunemine: Trumani doktriin, Marshalli plaan, Berliini blokaad ja Saksamaa lõhestamine, kriisid ja sõjad: Kuuba kriis, Berliini müür, Vietnami sõda. Läänemaailm USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel USA ühiskond: sisepoliitika, ühiskondlikud liikumised, välispoliitika, Saksamaa Liitvabariigi majanduse areng. Ida- ja Lääne-Saksamaa suhted. Kommunistlikud riigid: kommunistliku süsteemi teke, kommunistlike riikide poliitika ja majanduseiseloosumilised jooned. NSV Liit: stalinism, sula, stagnatsioon. Eesti Nõukogude okupatsiooniall. piiride muutumine, repressioonid, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, poliitiline juhtimine, kultuur ja eluolu. Kommunistliku süsteemi lagunemine: perestroika ja glasnost, M. Gorbatšov, B. Jeltsin, Saksamaa ühinemine. Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamine: Laulev revolutsioon, Balti kett, põhiseadusliku korra taastamine. Maailm 1990. aastail: üldülevaade, Euroopa Liidu laienemine, NATO laienemine, uued vastasseisud. Kultuur ja eluolu 20. sajandi teisel poolel: teaduse ja tehnika areng: aatomiuuringud, infotehnoloogia, massikultuur, naine ja ühiskondlik elu, muutused mentaliteedis.

Süvendavad/laiendavad teemad

NATO moodustamine, Korea sõda, 1956. aasta ülestõus Ungaris, Praha kevad 1968. aastal, Suessi kriis, Berliini kriis pingelõdvendus. Koloniaalsüsteemi lagunemine: uute sõltumatute riikide tekkimine, iseseisvumisjärgsed arengusuunad ja probleemid, J. Kennedy, R. Reagan, Vietnami sõja mõju, K. Adenauer, W. Brandt, uus idapoliitika, sotsiaalne turumajandus, Euroopa Ühenduse rajamine, laienemine ja areng. Hiina RV: Mao Zedong, kommunistlikud ümberkujundused, HRV välissuhted, liberaliseerimine, Deng Xiaoping. VLO, VMN, sotsialismimaad Euroopas, „Solidaarsus” Poolas. EKP KK VIII pleenum, vastupanuliikumine, Välis-Eesti. Riigipöördekatse NSV Liidus, VLO ja VMNi lagunemine, Berliini müüri langemine, Läti ja Leedu iseseisvuse taastamine. ENSV-st saab EV: fosforiidikampaania, IME, Eesti Muinsuskaitse Selts, Rahvarinde moodustamine, suveräänsusdeklaratsioon, Eesti Vabariigi kodanike komiteede liikumine, Põhiseaduse Assamblee moodustamine, rahareform, võõrvägede väljaviimine. ÜRO ülesanded ja põhitegevus nüüdismaailmas, maailmamajanduspärast II maailmasõda,

Rahvusvaheline Valuutafond, Maailmapank. Globaalprobleemid.
20.saj. II poole kirjandus ja kunst, kino ja film ning muusika